

Senast gjord revidering:	12 10 15	
Beslutet fattat av:	Äldreomsorgsutskottet och IFO/LSS-utskottet Antagen av kommunfullmäktige 2013-01-28, § 14	
Utförd av:	Eva Thimfors	

HANDLINGSPLAN FÖR NÄRSTÅENDESTÖD I GULLSPÅNGS KOMMUN

2013 - 2017

Bakgrund

I socialtjänstlagens s.k. portalparagraf anges de övergripande målen och de grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt än genom bistånd ska ha rätt till detta Enligt 5:e kap 10 § SoL ska socialnämnden genom stöd och avlösning underlätta för den som vårdar närstående som är långvarigt sjuka eller äldre eller som har funktionshinder.

Planen har tagit sin utgångspunkt från de leveransåtaganden¹ som är beställda av Kommunstyrelsen för 2013. Styrmåten till målen kan komma att ändra sig något under planperioden men det är nog inte en allt för vågad gissning att målen kommer ligga kvar under en längre period. Närståendestödsplanen tar sin utgångspunkt i de två första leveransåtagandena för sociala verksamheten, nämligen:

1.1 Gullspångs kommun där man kan bo, leva och verka i en trygg och säker kommun dygnets alla timmar

1.2 Brukarna känner sig nöjda med den kommunala verksamhetens kvalitet och service

De grundar sig på Gullspångs kommuns vision:

Gullspång är en kommun där alla: barn, ungdomar, vuxna och äldre utvecklar tilltro till sig själva, sin förmåga att forma den egna framtiden och aktivt deltar i samhälls-, kultur-, förenings- och arbetsliv.

Struktur för anhörigstöd

Kommunen har förhållandevis god tillgång på avlastningsplatser, dagvård och demensteam som är viktiga delar i närståendestödet. I en liten kommun finns det dock i den dagliga driften små möjligheter att avsätta medel för utvecklingsarbete.

Det finns idag 30 % av en heltidstjänst avsatt till närståendestöd. Vi vill fortsätta att bygga en struktur som håller över tid och det kan då ske med hjälp av frivilligorganisationer. Vi kan också även använda oss av de etablerade kanaler vi redan har. Till vår hjälp har vi idag Röda Korset. Detta nätverk kan utökas ytterligare. Uppdraget kring närståendestöd gäller även de som finns inom individ- och familjeomsorgen samt inom handikappverksamheten. Under planperioden ska kanaler etableras för att arbeta även med dessa målgrupper. Det arbetet är bara kartlagt men det finns inget planerat inom området.

Mål: Att före 2015 ha en väl fungerande närståendestödsverksamhet som bygger på en koordination från kommunen för ändamålets avsatta personalresurser och med en verkställighet som delvis sköts av frivilligorganisationer i kommunen. I närståendestödet ska även individ- och familjeomsorgen samt handikappverksamheten ingå. Det övergripande målet är att öka antalet närstående som använder sig av det kommunen erbjuder inom området

Underlätta för anhöriga, förbättra närståendestödet och göra det mer lättillgängligt

Det är viktigt att anhöriga som vill vårda närstående får stöd i den omfattning de behöver för att orka och klara vården och omsorgen. Det viktigaste stödet som kan ges till närstående är ett gott bemötande samt bra och relevant information från personal. Information ska inte bara

¹ Kommunstyrelsen, *Leveransåtagande 2013*

ges till närståendevårdaren utan även, i de fall det önskas, till andra anhöriga. Allt för att skapa trygghet runt närståendevårdaren och övriga anhöriga.

Vi ska öka informationen om vår verksamhet genom att professionerna vårdplaneringsteam, biståndshandläggarna och uppsökande verksamhet aktivt ska informera om anhörigstödsverksamheten. Vi ska även informera på APT så att vår personal har kunskap om anhörigstödsverksamheten.

Vi ska ta fram en blankett som närståendesamordnaren kan använda sig av vid framtida rekrytering av nya frivilligarbetare (vi kan dela ut den till vår personal som går i pension, den kan även finnas hos sjuksköterskorna i primärvården som träffar äldre pigga människor som vill ha en meningsfull uppgift). De som blir frivilligarbetare i kommunen ska vara registrerade med tanke på planerade utbildningsinsatser.

Den som har omfattande vårdbehov och helt eller delvis vårdas av närstående kan ha rätt till växelvårdsplats. Vistelse på växelvårdsplats innebär att den enskilde växlar mellan växelvård och ordinärt boende. Avlastning har samma syfte som växelvård men är ej regelbundet inplanerad och kan omfatta enstaka dagar upp till en vecka. Det finns även tillgång till trygghetsplats, vilket innebär att brukare i ett akut skede kan komma in på en plats under en kortare tid. Skälet kan vara att den anhörige som vårdar i hemmet själv behöver vård. I detta skede kan tjänstgörande sjuksköterska göra anspråk på en trygghetsplats utan biståndsbedömning.

Förutom ovan nämnda avlastning kan stödet ske i form av handledning/utbildning, samtalskontakt eller anhörigvårdargrupper. I kommunen anordnas anhörigträffar cirka en gång i månaden. Det finns dessutom tillfälle att som anhörig ringa för att få stöd, närståendesamordnaren har generöst med telefontider. En informationsfolder där ovan framgår finns utlagd på olika strategiska ställen i kommunen, informationen ska även spridas via kommunens hemsida.

Närståendestödjarna träffas i nätverksträffar 4 gånger per år inom Skaraborg, dessa träffar har visat sig vara betydelsefulla inte minst genom det erfarenhetsutbyte som sker där.

Mål: Att alla som verkar som närståendestödjare ska vara välutbildade, ha ett gott bemötande och vara trygga i sin roll.

Att arrangera en träff i månaden för närstående med lämpligt innehåll.

Att fortlöpande utbilda nya frivilliga så att de på ett bra sätt kan stödja närståendevårdarna.

Att vara tillgänglig på telefon under dagtid.

Att ha en uppdaterad informationsfolder utplacerad på strategiska ställen i kommunen.

Att genomföra strukturerade individuella samtal genom samtalsmetodiken MI

Att närståendesamordnarna samt demensteamet erbjudits utbildning i MI

Aktiviteter och tidsplan

Samordnaren för närståendevårdarna/stödjarna ska under året genom olika insatser fortsätta ”bygga” en hållbar struktur för verksamheten. Till den verksamhet som idag fungerar bra ska även individ- och familjeomsorgen samt handikappverksamheten läggas. Till detta ändamål krävs utökad tjänstgöringsgrad för en samordnare under en begränsad tidsperiod, det kan även betyda att samordnartjänsten behöver stöd från professionella inom ovanstående verksamhet.

Målet att få en hållbar långsiktig struktur inom sociala verksamhetens samtliga verksamhetsområden ska genomföras under planperioden.

Demensteamet

Demensteamet arbetar med närståendestöd till de som vårdar en anhörig och har en demensdiagnos, de kommer att hålla i aktiviteter som anordnas för målgruppen inom demenssjukdom. Demensteamet ska verka för ett nära samarbete med närståendesamordnaren samt bidra med sin kompetens. De kan även avlasta och ersätta närståendesamordnaren vid sjukdom och ledigheter. De ska vara delaktiga i de träffar kommunen anordnar.

Utbildningsinsatser för närståendevårdarna

Utbildningsinsatser kan arrangeras i samverkan med ”gruppen för äldres” hälsa (regionens nätverk i kommunen). Utbildningsinsatser som planeras och genomförs under planperioden för närståendevårdarna kommer att grunda sig på de behov som finns. Det måste årligen återkomma är en generell information om det närståendestöd som finns i Gullspångs kommun och vad riktlinjerna säger, vid detta tillfälle finns närståendestödjare, representant från demensteamet, någon enhetschef, (kan variera beroende på målgrupp) biståndshandläggare och sjuksköterska på plats. Anledningen till att just denna typ av information bör vara återkommande är att närståendevårdarna växlar över tid.

Varje utbildningstillfälle ska annonseras i tidningen för att sprida informationen. Dessutom ska informationsfoldrar tas fram där fastställda datum för träffarna finns. Foldrarna läggs ut på strategiska platser i kommunen.

Utbildningsinsatser för närståendestödjarna

De som är verksamma som närståendestödjare, såväl professionella som frivilliga, ska erbjudas fortbildning under planperioden. När närståendearbetet kompletteras med Individ- och familjeomsorg samt handikappverksamhet behöver utbildningsinsatser inom dessa områden prioriteras. Det innebär dock inte att övrig verksamhet ska ställas utan fortbildning.

Ledsagning

I begreppet ledsagning lägger vi in att t ex följa med till sjukhus eller tandläkare. I första hand ska det övervägas om det finns närstående som kan vara behjälplig, i andra hand kan närståendestödet finnas som en resurs. För att minimera antalet personer som hjälper till med ledsagning knyts endast två frivilligarbetare till närståendestödet. De kan vara behjälpliga med ledsagning om närstående inte kan följa med.

Mål: Att kontinuerligt genomföra utbildningstillfällen för närståendevårdare utifrån behov.
Att kontinuerligt genomföra utbildningstillfällen för närståendestödjare.
Att se över varje enskilt ärende om närståendestödet kan vara behjälpliga med ledsagning.

Avlastning

Enligt 5:e kap 10 § SoL ska socialnämnden genom stöd och avlösning underlätta för den som vårdar närstående som är långvarigt sjuka eller äldre eller som har funktionshinder.

När närstående finns som ger stöd och hjälp till den enskilde kan det innebära att bistånd ej medges helt eller delvis. Den närstående kan dock behöva stöd och avlastning för sin personliga del.

Med stöd till närstående menas att någon/några av följande hjälpformer medges för att den enskilde inte själv kan klara att utföra dessa insatser under tidpunkter då den närstående inte kan eller finns tillgänglig. Det sker utan biståndsbeslut och är i vissa fall avgiftsfritt.

Ex på avgiftsfritt stöd:

* hjälp i hemmet i form av personlig omvårdnad, kan beviljas med 10 timmar per månad (ej i kombination med andra biståndsbeviljade insatser såsom hemtjänst).

* tillsyn, t ex när närstående behöver uträtta egna ärenden.

* anhörigstöd, t ex gruppträffar, enskilda samtal och utbildning.

Uppsökande verksamhet

Kommunen bedriver en uppsökande verksamhet där alla som fyller 80 år erbjuds ett hembesök. Hembesöket utförs idag av en distriktssköterska och en biståndshandläggare och syftar till att medvetandegöra den enskilde om vilka tjänster kommunen har att erbjuda när behov uppstår samt hur man kan förebygga fall i hemmet. Eventuellt kan det istället bli närståendesamordnaren som genomför dessa besök.

Dokumentation och uppföljning

Allt arbete som genomförs kommer kontinuerligt att dokumenteras av närståendesamordnaren. Statistik insamling ska ske månadsvis där aktiviteter skrivs in samt antalet deltagare per aktivitet. Detta sammanställs och redovisas två gånger per år för äldreomsorgsutskottet. En årlig redovisning skrivs in i kommunens kvalitetsbokslut. Syftet är att se hur mycket anhörigstöd som nyttjas och utifrån den kunskap kunna grovplanera hur behovet ser ut. Frågor som bör besvaras och skrivas in i det årliga kvalitetsbokslutet är:

- Hur många använder sig av närståendestödet?
- Ingår individ- och familjeomsorgen samt handikappverksamheten i närståendestödet?
- Hur ser samverkan ut med frivilligorganisationer, demensteam och övriga interna samverkanspartners?
- Hur ser samverkan ut med externa samverkanspartners?
- Hur har närståendestödet sett ut, vilka insatser har genomförts (sammanställning av månadsrapporterna)?
- Hur har fortbildningen för närståendestödjarna sett ut?
- Vad kan utvecklas ytterligare?